

Naturvårdsverket struntar i skadestånd för de illegalt dödade rovdjuren

Staten värderar inte sina skyddade arter högt, om de inte begär skadestånd, lyder kritiken.

Trots fällande domar i den uppmärksammade jakthärvan i Norrbotten (se sid 14-15) utövar Naturvårdsverket inte sin rätt att begära ekonomiskt skadestånd för de fridlysta djuren. Verket för statens talan i målet och deras passivitet har mött kritik från åklagare och uppmärksammats i flera medier.

Tidigare har Naturvårdsverket begärt skadestånd vid åtminstone två fällande domar för illegalt dödade stora rovdjur. För fem år sedan begärdes 24 000 kronor för en illegalt dödad järv och skadeståndets storlek baserade sig på bland annat statens kostnader för arbetet med djurartens bevarande. Summan utgår från en schablon som utdömts tidigare och som nu är indexuppräknad. Högsta domstolen har fastslagit att staten har rätt att ta ut skadestånd i dessa ärenden. I förvaltningsplanerna för de fyra stora rovdjuren, fastställda av Naturvårdsverket, står att "den senaste rovdjursutredningen föreslagit att staten bör föra talan om skadestånd i de fall grova jaktbrott mot stora rovdjur har begåtts" och att "det innebär återgång till tidigare praxis".

Marcus Öhman, chef för Naturvårdsverkets viltförvaltningsenhet, uppger för TT att man nu håller på med en översyn i skadestandsfrågan och vill ta fram ett mer långsiktigt och tydligt system och av detta skäl väljer att inte ta ut något skadestånd, trots att man alltså gjort det tidigare.

Miljöåklagare Christer Jarlås är mycket kritisk till Naturvårdsverkets agerande i detta fall.

– Man skyddar inte sina arter om man inte begär skadestånd. Det är arter man lägger ner ganska mycket pengar på, så det vore konstigt om man inte ville ha ersättning för sina djur. Det är lätt att hävda att staten inte värderar sina skyddade arter särskilt högt om man inte begär ersättning när man har rätt till det, säger Christer Jarlås till TT.

HANS RING

Foto: David Nieto Macein

David Nieto Macein

Boskapsvaktande hundar liksom även stängsel med fladdrande s.k. lapptyg visar sig i en vetenskaplig, statistisk jämförelse klart minska rovdjursangreppen på tamdjur till skillnad från effekten av skydds jakt, som är obefintlig.

Skydds jakt – skott i blindo?

Frågan har besvarats med ett ja med vissa specifika reservationer i en studie av tre viltforskare från USA, Sydafrika respektive Slovenien, som har gått igenom hundratals artiklar som redovisar effekterna av dödande och icke-dödande metoder för skydd av tamdjur, i första hand får, mot rovdjur.

Studien publicerades 2016 i en ansedd tidskrift utgiven av The Ecological Society of America (detaljer nedan). Det ursprungliga materialet som forskarna gick igenom var mycket stort, men sedan de sovrat i enlighet med mycket strikta regler avseende den vetenskapliga kvalitén återstod ett dussin.

Av dessa handlade sju om dödande metoder och fem om icke dödande. Endast två av studierna som omfattade dödande metoder visade en minskning av predationen medan de övriga fem redovisade ingen effekt eller t o m en ökning av predationen. Som en jämförelse redovisade fyra av fem studier av icke dödande rovdjursprevention (vakthundar eller lapptyg, dvs fladdrande tygremsor på eller kring stängslet) en klar minskning av predationen.

Frågan infinner sig då om det är vettigt att bedriva skydds jakt på en varg som rivit får? Frågan är kanske för allmänt ställd. Om exempelvis en varg upprepade gånger betar sig som en marodör bland fåren i ett visst om-

råde, kanske det inte finns något annat realistiskt skyddsalternativ än avlivning. I andra fall är det, som den aktuella studien visar, tveksamt. Vargar som river får är ofta på vandring och befinner sig kanske långt från platsen för "brottet" innan avlivningspatrullen finns på plats. Sunda förnuftet säger dessutom att en död varg inte har lärt sig något och inte heller kan förmedla några kunskaper eller erfarenheter till sina stamfränder.

DEN REFERERADE STUDIEN har kommenterats i positiva ordalag i flera medier, bl a Farmers Weekly, National Geographic och Conservation (nyss namnändrad till Antropocene; utges av University of Washington). Det framhålls på flera håll att i ljuset av vad man idag vet om effektiviteten av olika metoder för skydd mot rovdjur, vilar bevisbördan tungt på dem som förordar avlivning. Exempelvis framhålls att EU:s habitatdirektiv begränsar användandet av dödande metoder till situationer där tillfredställande alternativ saknas. Liknande hinder finns också i Nordamerika. Författarna rekommenderar fortlöpande utbildning av personal med viltvårdsansvar så att de hålls ajour med forskningen som i det här fallet visar att verkligheten inte alltid stämmer överens med den övervägande opinionen hos dem som tar beslut om åtgärder.

CARL-GUSTAF ROSÉN

Ovanstående bygger i huvudsak på artikeln Predator Control should not be a shot in the dark av Adrian Treves, Miha Krofel och Jeannine McManus publicerad i Frontiers in Ecology and the Environment nr 14, 2016.